Štev. 3. V Ljubljani, v četrtek dne 20. januarja 1927. Poštnina plačana v gotovini Leto VI.

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo || Posamezna številka Din 1·50 — Cena: za 1 mesec Din 5·-, za četrt leta Din 15·-, za pol leta Din 30·-; za inozemstvo Din 7·- (mesečno) — Oglasi po dogovoru || Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Naša zmaga naj bo sijajna.

Začeti je treba, — to je vsa skrivnost.
Dr. Janez Ev. Krek.

Deželni zbori in mi

Ko bo ta naklada »Pravice« dospela med organizirane vrste slovenskega krščansko socialističnega delavstva, bo agitacija za prve volitve v oblastne skupščine, ki se bodo izvršile že to nedeljo, dne 23. januarja 1926. v največjem razmahu. Naša dolžnost je, da v tem boju najaktivnejše sodelujemo.

Oblastne skupščine (deželni zbori) niso usmerjene po naših željah, po naši pameti, zlasti pa ne po **potrebah** slovenskega delovnega ljudstva. One so odjek bolestne centralistične ustavo- in zakonodaje, katero so hrvatskemu in slovenskemu narodu usilile deloma velesrbske, deloma pa hrvatske in slovenske hipersvobodomiselne stranke, katerim je bilo več na tem, da se v naši Jugoslaviji bije kulturni boj, kakor pa boj za konsolidacijo te mlade države in pa boj za gospodarsko eksistenco najširših slojev jugoslovanskih narodov.

Ni res to, kar pišejo framasonski krogi SDS in pa nesamostojni priveski Kristan-Korunove marksistične frakcije, da bi se bila Slovenska ljudska stranka kdaj izjavila, za **narodno** edinstvo. Da! **Za državno** edinstvo so armade ljudske stranke vedno bile in tudi vedno bodo. Iz enostavnega razloga, ker naš, politično precej visoko naobražen narod, čisto jasno ve, da se v Belgradu kuha **tudi** slovenska kaša. Iz državnega edinstva Jugoslovanov smo vendar za to, da vstopijo v zajednico le-te tudi bratje Bolgari. Zato bomo mi kot borci bodoče velike Jugoslavije, enakovredne vsaki svobodni velesili, neprestano delovali za to, da stoletno sovraštvo med brati Srbi in Bolgari izgine in da stvorimo vsi skupaj silno državo od Triglava do Carigrada ter da podamo prek male Romunije svojo bratsko roko batjuški Rusu. — Za **narodno** edinstvo pa nismo mi nikdar bili, ker narodnega edinstva pri nas ni, — in delajo napak vsi tisti, ki hočejo identificirati združenje Jugoslovanov z »Italia Unita« (z združeno Italijo) in podobno. Dr. Krek, vsi njegovi javni **in skrivni** pomagači, so neprestano naglašali izraz **troedinega** jugoslovanskega naroda. **Troedin** jugoslovanski narod je bila parola vseh predvojnih, medvojnih, tuzemskih, inozemskih, **zlasti skritih** jugoslovanskih pokretašev in propagatorjev. Ne vemo, za kaj se v tej osemletni časopisni polemiki tako pozablja dejstvo, da je dr. Krek sicer naglašal potrebo jugoslovanskega **državnega** edinstva, glede narodnosti pa je bil njegov stereotipen izraz **»troedini jugoslovanski narod«**. Ena država torej, sporazumno s Slovenci, Hrvati in Srbi urejena — kar vendarle znači, da so ti trije narodi edini v tem, kako naj se barka jugoslovanskih narodov krmari po razburkanem valovju svetovne politike.

* * *

To je bilo treba naglasiti. Zato, da sedaj še posebej poudarimo, da oblastne skupščine take, kot po zaslugi dr. Žerjavovih, Pucljevih in velesrbskih centralistov izgledajo, ne bodo nudile jamstva za uspešno delovanje. Možje ljudske stranke pa, ki vedo, da se z vztrajnostjo, z žilavostjo alpskega naroda da vendarle kaj narediti, se tega ne boje. Naj bo situacija taka ali taka, **ljudska stranka** hoče na temelju oblastnih skupščin **dalekosežno graditi**. Čeprav ni niti v desni, niti v levi roki ničesar: ljudska stranka je že s svojim delom pokazala, da ve, da je zastopnica najširših ljudskih slojev. Zato se tudi centraliziranih oblastnih skupščin naša Ljudska stranka ne boji. Začeti bo treba, — to je vsa skrivnost, in tega se Ljudska stranka zaveda ter bo tako tudi delala.

Slovensko delovno ljudstvo v enotno fronto!

Tako majhen narod kot je slovenski, zlasti sedaj, ko se nahaja naravnost v obupnem gospodarskem položaju, bi storil smrten greh, ako bi se dal cepiti na številne stranke in strančice. Kajti jasno je, da za naše razmere zadostujeta dve stranki. Zato je treba pri teh volitvah streti v prah vse tiste malenkostne stranke in strančice, ki se niso porodile iz **potreb** slovenskega naroda, marveč so nastale samo vsled tega, ker bi neki gospodje, tako zvani politiki, po ramah slovenskega delovnega ljudstva radi lezli kvišku. Vsak glas, ki bo oddan samostojnim kmetom, radikalom, radičevcem, komunistom in socialnim demokratom vseh branž, je absolutno zgubljen. Pa ne samo to! Glasovi, vrženi v skrinjice teh strank, bodo dejansko slovenskemu narodu, **posebno pa še slovenskemu delavstvu** škodovali. Centralistična buržuazija bo namreč iz tega sklepala, da se slovensko ljudstvo strinja z vsem nezaslišanim zatiranjem in zapostavljanjem, ki ga je moral zadnjih osem let prestati slovenski narod. — Ostala nam bi torej »Samostojna demokratska stranka«. Je pa to stranka prostozidarske lože in dejansko tudi stranka tako zvanih pridobitnih krogov, prav za prav mednarodne židovske buržuazije. Če je že tako treba, naj tudi framasoni in židovski kapitalisti imajo svojo stranko. **Ljudska stranka se takega nasprotnika ne boji.** Delovno slovensko ljudstvo pa se bo zoper to stranko borilo do konca. Kajti to je stranka jugoslovan. fašizma, stranka reakcionarnega terorja. Dne 1. junija 1924. leta v Trbovljah, prešanja delavskih prstov pod Rožnikom, streljanja delavcev pred pošto, orožnih vaj, ki so jih imeli pristaši te stranke po Sloveniji, strahovanj, ki so jih vršili temni elementi nad poštenim slovenskim ljudstvom mi ne moremo, **ne smemo** in nikdar pozabili ne bomo. Stranka dalje, ki je proti vsem zakonitim določbam držala nad avtonomno občino ljubljansko tri gerente tri leta, ni vredna, da bi ji pošten človek dal en glas.

Delavci!

Ljudska stranka ima zares ljudski program. — Treba je, da ta zmaga. Zato storite te zadnje dni vse, da bo zmaga naše stranke čim sijajnejša. Naj krščansko socialistično delavstvo tudi v tem boju koraka kot avantgarda ljudske armade, za kar je dr. Krek naše delavstvo res tudi imel.

Političen pregled.

Doma.

Finanč. odbor razpravlja o proračunu. Pretekli teden se je pričela podrobna razprava. Prvi je prišel na vrsto **proračun vrhovne uprave**, to je ministrskega predsedništva. Poslanec Smodej se je zavzel za kronske upokojence, katerim se še dosedaj niso izpolnile obljube dosedanjih finančnih ministrov. — Pri proračunu **pravosodnega** ministrstva se je poslanec Smodej zavzemal za novo zgradbo okrožnega sodišča v Celju in zahteval, da ministrstvo ugodi zahtevam sodnijskih poduradnikov. — Zelo burna je bila debata pri proračunu **ministrstva za vere.** Samostojni demokrati so pri tej priliki prišli na dan s svojo framasonsko barvo. — Proračun **ministrstva za narodno zdravje** se je za prihodnje proračunsko leto znatno zmanjšal. Ravnotako se je pri **ministrstvu za socialno politiko** črtalo mnogo kreditov za invalide, za izseljeniško službo v inozemstvu. Dalje krediti za borzo dela, za zaščito mladine, za podpore onemoglim itd. **Zastopniki Jugoslovanskega kluba so glasovali** proti proračunom vseh ministrstev, ki so že prišla v razpravo.

Vlada je na svoji seji razpravljala o zgradbi novega pančevskega mostu. Zgraditev bo prevzela v roke nemška tvrdka Siemens. Nadalje se je uredilo vprašanje ugodnosti na železnicah.

Volitve v okrožne zbore (oblastne skupščine). Zadnji dnevi volitev v okrožne zbore teko. Volivni boj je zelo **živahen.** Preteklo nedeljo je bilo po vsej državi nad 400 shodov, na katerih so govorili voditelji vseh strank. Shodi so bili dobro obiskani, kar dokazuje, da se ljudstvo zelo živahno zanima za okrožne zbore, zlasti v Sloveniji.

Drugod.

Slovaška ljudska stranka je preteklo soboto po več mesecev trajajočih pogajanjih končno vendar stopila v vlado. Dobila je **dvoje ministrstev**: ministrstvo za izenačenje zakonov in upravno organizacijo ter ministrstvo za narodno zdravje in telesno vzgojo. Prvo ministrstvo je prevzel poslanec dr. Gažik, po poklicu odvetnik, drugo pa Tiso, bogoslovni profesor. Ministrstvo za Slovaško se je ukinilo. Z vstopom Slovaške ljudske stranke v vlado se je pričelo s poravnavo skoro osem let trajajočega spora med Čehi in Slovaki. Vlada ima za seboj zelo močno večino. — **Kriza v Nemčiji se še vedno ni rešila. Novo vlado sestavlja sedaj dr. Marx.** Dosedanja pogajanja s centrumom (nemška ljudska (stranka) in socialnimi demokrati ne obetajo mnogo uspeha. Zdi se, da bo moral dr. Marx vrniti mandat, kakor ga je moral vrniti dr. Curtius, ki se je pogajal z nemškimi nacionalci. — **Kitajska** vedno srditejše izganja tujce iz svoje države. Vsled tega odločnega nastopa Kitajcev so se začele evropske države bati za svoje ogrožene interese. Prva je šla sama vase Belgija in se je pričela pogajati s Kitajsko, za novo pogodbo. Njej bodo sledile tudi druge evropske države. Ako smemo izid teh pogajanj soditi po notranjem položaju Kitajske ne bo najbrž za Kitajsko najbolj ugoden. — **Francija in Romunija sta** sklenili prijateljsko pogodbo. Obe državi sta se zavezali, da ne bosta podvzeli nobenega napada, vpada in vojne. V vseh važnih vprašanjih se bosta obe državi sporazumeli. Obenem se Romunija obvezuje, da ne bo napadla Rusije. — **Francoska vlada** je dobila v parlamentu zaupnico 365 glasov proti 182. Vlada namerava parlamentu predložiti sledeče zakone: zakon o spremembi volivnega reda, razne vojaške zakone in zakon o socialnem zavarovanju.

Slovenci v Italiji.

Po zadnjem atentatu na Mussolinija se opozicijski tisk sistematično zatira. Fašistovska vlada je Nemcem na Tirolskem ustavila vse liste, slovanski tisk je pa pustila pri miru. Ustavila je samo komunistični list »Delo«.

Slovanski tisk je pustila vlada na miru iz zunanjepolitičnih razlogov. Zato mu pa stavlja vse mogoče ovire, tako da bodo morali Slovenci in Hrvati sami ustaviti izdajanje svojih listov. Naročniki listov sploh ne prejemajo, in naravno, vsled tega naročnine tudi ne plačujejo. Uprave časopisov se vsled tega pritožujejo, toda poštno ravnateljstvo na pritožbe sploh ne odgovarja.

V Trstu je prenehal izhajati fašistični list, ki je bil glasilo najdivjejših fašistov, ki so požgali vse naše kulturne domove na Primorskem. Listu so pošle finance. Obenem pa hoče vodstvo fašistične stranke skrčiti število svojih listov.

Goriška Mohorjeva družba je priložila koledarju srečko in razpisala dobitek 1000 lir. Na Novega leta dan se je izžrebala številka: 01.851, serija 4000.

Gorica šteje po štetju leta 1926 29.082 prebivalcev.

»Lega Nazionale« je bila pred vojno italijanska iredentistična družba, ki je vodila vse kulturno in politično življenje Italijanov pod Avstrijo. Po vojni se je pretvorila v družbo, ki ji je glavni cilj potujčenje Slovencev in Hrvatov. Društvo podpira vlada. V nedeljo se je vršil njen 14. kongres, katerega so se udeležili tudi zastopniki oblasti.

Proračun ministrstva za socialno politiko.

Za razpravo o proračunu ministrstva za narodno zdravje je prišel dne 17. t. m. v razpravo proračun ministrstva za socialno politiko. Ta proračun je lani znašal 461 milijonov, letos znaša še samo 371 milijonov. Vlada je črtala pri invalidih, kjer se je črtalo nad 80 milijonov, dva milijona sta se črtala na osebnih, ostalo na materialnih izdatkih. Z ozirom na tako slabo stanje tega ministrstva je minister Simonović, ki je podal kot zastopnik ministra za socialno politiko kratek ekspoze, prosil finančni odbor, da naj ničesar ne črta več, ker sicer delovanje tega ministrstva ne bo mogoče. Že sedaj se težko shaja. Če se bo še kaj črtalo, bo vsako delovanje nemogoče Sicer se bo to ministrstvo itak ukinilo in se bo združilo z ministrstvom za ljudsko zdravje. Potem se bodo izvedle velike redukcije. Zato ni treba že itak malega proračuna še zmanjšati.

Kljub temu je radičevec Preka v imenu vladne večine predlagal velike redukcije. Črta se kredit za izseljeniško službo v inozemstvu, črta se kredit za osrednjo borzo dela in za vse inspekcije za rečno in pomorsko brodarstvo. Ukinejo se krediti za zaščito mladine, zmanjšajo se podpore humanitarnim društvom, podpore onemoglim in pri velikih županstvih se ukinejo tozadevni referenti. Tudi ostali izdatki za Slovenijo se znatno reducirajo.

Samostojni demokrat Demetrović je nato ostro kritiziral splošno socialno politiko v naši državi posebej pa še radičevce.

Poslanec Jugoslovanskega kluba
Franc Smodej

je nato v temeljitem govoru očrtal nesocialno postopanje sedanje vladne večine. Ugotovil je, da proračun ministrstva za narodno zdravje natančno odgovarja zanimanju vladne večine, ki je ob debati skoro do zadnjega odšla iz dvorane. V naši državi skoro ni nič socialne politike. Iz vsega se vidi, da je po prvotnem velikem zanimanju za socialna vprašanja smisel za socialno politiko precej splahnil. Vlade se nanašajo na državno silo in na aparat, ki jim je na razpolago in mislijo, da jim je mogoče krivice nad siromašnimi in zatiranimi stalno vzdrževati. V tem oziru imamo dva tipična antipoda, Italijo in Rusijo, ki slonite na isti morali ali bolje rečeno nemorali proti demokratičnemu temelju. Vsi takšni režimi so vodili do revolucije, oziroma do protirevolucije. Revolucije so vedno zlo, ki ne gradijo, marveč podirajo, kar je dobrega. Zdi se, da smo mi najmanj socialna država. Ustavotvorec je pokazal še precej socialnega smisla. Dobili smo tudi več socialnih zakonov, četudi niso najboljši. Danes se zdi, kakor da bi teh zakonov sploh več ne bilo, in da smo podedovali samo naslov ministrstva za socialno politiko, kar vidimo v vsakdanji praksi.

Govornik ostro kritizira postopanje z invalidi, v čemer smo brezdvoma v Evropi zadnja država. Menda se še polovica invalidov po preteku enega leta ni prevedla. Odobreni krediti, četudi so majhni, se niso izplačali. Invalidi imajo pravico do brezplačnega zdravljenja. Toda to zdravljenje je samo na papirju. Kako slabo izvršuje država svoje dolžnosti do invalidov, je jasno iz postopanja s protezno delavnico v Ljubljani. Od 57 delavcev je ostalo v preteklem letu še 17 delavcev. Iz proračuna 1926-27 je razvidno, da se bo reduciralo še to število. Govornik razloži in stvarno dokaže potrebo, da se to število zviša.

Poslanec kritizira Osrednji urad za zavarovanje delavcev. Zahteva spremembo zakona in revizijo uprave. Stroški znašajo nad 30 odstotkov celotnih prejemkov. Zdi se, da ta ustanova ni za delavce, nego sinekura za dve politični stranki. Ravnateljstvo je sklenilo zvišati prinosni tarif v nezgodnem zavarovanju od 5 na 7 odstotkov, da bi krilo primanjkljaj nezgodnega zavarovanja v l. 1925. v znesku 17,122.485 Din. Gospodarska kriza ne dovoljuje povišanj, marveč je treba izvesti reformo uprave. Veliki uspehi se bodo dosegli brez povišanja.

V nadaljnjem se je poslanec dotaknil vprašanja delavskih zaupnikov **in zahteval, da izda ministrstvo poslovnik za poslovanje delavskih zaupnikov.** Govornik kritizira inspekcije dela, ki slabo poslujejo, nagajajo malim obrtnikom in ne izpolnujejo svojega namena. Obžaluje, da se nihče ne briga za brezposelne, da se ukinjajo obstoječe borze dela. **To kaže, da ni prav nobenega smisla za socialne dolžnosti države.** Zato bo glasoval proti proračunu.

K besedi se ni oglasil noben drug govornik, nakar je vladna večina proračun sprejela.

Jugoslovanska strokovna zveza.

VABILO

na plenarno sejo načelstev zvez JSZ.

ki se bo vršila po sklepu 18. seje načelstva JSZ z dne 13. januarja 1927 **dne 6. februarja 1927 ob 9 dopoldne v prostorih tajništva na Starem trgu št. 2/I v Ljubljani** s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo o položaju JSZ. (Poroča prvi podnačelnik JSZ tov. Srečko Žumer.)
2. Referat o izpopolnitvi JSZ. (Poroča gl. tajnik JSZ tov. I. Gajšek.)
3. Debata in sklepi.
4. Slučajnosti.

Dolžnost vseh načelstev zvez je, da pošljejo na plenarno sejo primerno število svojih članov s popolnim pooblastilom, ali se udeleže korporativno, ker se bodo na seji morala rešiti važna organizatorična in gospodarska vprašanja naše strokovne organizacije, v pogledu njenega bodočega razvoja in izpopolnitve.

Za načelstvo JSZ:

Srečko Žumer, l. r., I. podnačelnik. Ivan Gajšek, l. r., glavni tajnik.

Zveza tovarniškega delavstva.

Rob pri Vel. Laščah. Delavstvo, zaposleno pri parni žagi v Robu, je dolgo trpelo pod neznosnimi razmerami. Zgodilo se je, da ni delavstvo prijelo za svoje pošteno delo tudi tri mesece svojega zaslužka. Nekatere trgovine so ustavile kredit in tako si delavstvo ni moglo nabaviti potrebnih življenjskih potrebščin. V pogledu bolniškega zavarovanja so se delale delavstvu tako od strani podjetja kakor urada velike neprilike in krivice. Delavstvo parne žage nima s podjetjem nobene kolektivne pogodbe. Ker delavstvo dosedaj ni poznalo niti svoje strokovne organizacije ,niti ne svojih zaščitnih in zavarovalnih zakonskih predpisov, je bilo izpostavljeno vsestranskemu izkoriščanju ter mnogokrat trpelo veliko materijalno škodo. Za težek položaj tega delavstva je izvedela Jugoslovanska strokovna zveza. Zato se je v nedeljo 16. t. m. podal v Rob glavni tajnik JSZ tov. Ivan Gajšek, ki je vse tamošnje delavstvo kratko informiral o strokovni organizaciji, njeni važnosti in delokrogu ter delavstvo parne žage organiziral. Obljubil je delavstvu vso pomoč in zaščito, ki jo strokovna organizacija more nuditi le članom. Skupina je začela takoj s svojim poslovanjem. Novi odbor jamči, da bo skupina redno poslovala in stala trdno, kar bo v korist članom. Novi člani naše organizacije — pozdravljeni!

Skupina tekstilnih delavcev Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo 16. januarja se je vršil v Društvenem domu v Št. Vidu lepo uspeli redni letni občni zbor delavstva tovarne »Stora« d. d. Iz poročil, ki so jih podale tovarišice odbornice, je bilo razvidno, da je odbor storil vseskozi v polni meri svojo dolžnost. Možno bi bilo, da bi beležili še več uspehov, in da bi bila naša bilanca še bolj razveseljiva, če pa ni, je precej krivde na tem, ker je med letom omagalo precej članic, ki so se vdale v svojo usodo. Občni zbor pa nam je priča, da bomo zamujeno v prihodnjem letu nadomestili s tem, da bomo šli s podvojeno silo na delo. Pristopilo je zopet več novih članic, ker so spoznale, da je le v skupnosti mogoč uspeh in da bodo samo v enotnosti dosegle svoje pravice. Občni zbor je pozdravil tudi tov. Skalar, ki nas je s prisrčnimi besedami bodril za organizacijo. Izjavil je, da je pripravljen sodelovati v organizaciji. Kot zastopnik zveze je poročal tajnik Lombardo o dolžnostih in pravicah delavstva, o pomenu organizacije in lista »Pravice«. Tovarišice! Vse veste, kaj nas druži, zakaj se organiziramo, veste tudi, da bomo brez organizacije večne sužnje kapitala. Zato vam kličemo: vse v organizacijo! Vrzite od sebe vse, kar bi vas morda oviralo pri enotnem nesebičnem delu za skupne koristi in pravice, ki se nam danes tako pičlo odmerjajo.

Strokovna zveza rudarjev.

Trbovlje. Strokovna zveza rudarjev, skupina Trbovlje, bo imela v nedeljo 30. januarja redni občni zbor. Poleg poročila starega odbora in volitev novega odbora, bo na dnevnem redu tudi izpremenba pravilnika podpornega fonda za slučaj bolezni. Opozarjamo vse člane, da je nujno potrebno, da se občnega zbora zanesljivo udeleže, ker je za vsako izpremembo pravilnika merodajen sklepati samo občni zbor. Pozivamo vse one tovariše, ki še niso poravnali prispevkov za minulo leto, naj si bo za članarino ali za »Pravico«, da to nemudoma store. — Vse člane strokovne zveze se obvešča, da v bodoče brez kakih posebnih vabil ali naznanitve posečajo predavanja Krekove socijalne šole, katera se vrše vsak četrtek ob 5. uri popoldne. Predavanja so zelo važna in aktualna za vsakega rudarja in so nam neobhodno potrebna, da se po njih skušamo udejstvovati in izpopolniti vse, kar manjka naši stanovski izobrazbi.

Huda jama. V nedeljo, 30. januarja, ob 11 dopoldan bo v čitalnici pri Sv. Jederti občni zbor skupine rudarjev Huda jama. Člani, udeležite se gotovo občnega zbora in prinesite s seboj članske knjižice. Pride tudi strokovni tajnik.

Zveza tobačnega delavstva.

Tobačnemu delavstvu v vednost. Tobačna tovarna v Ljubljani nas obvešča, »da odgovarja Uprava državnih monopolov na našo spomenico z dne 30. nov. 1926, da se Uprava trudi za zboljšanje gospodarskega položaja in obstanek delavstva, da pa v okviru sedanjega drž. proračuna ni nobene možnosti zboljšanja stanja. V tem pogledu je izdelala uprava načrt pravilnika o novem plačilnem sistemu in kategorijah, ki čaka samo še na odobritev finančnega ministra.« Tako odgovor na našo spomenico, ki je bila izročena po naši deputaciji g. vel. županu ob priliki prihoda tobačnega delavstva pred vladno palačo. Mi zahtevamo, da se obljube končno vendar enkrat tudi izpolne, ker položaj tobačnega delavstva je silno kritičen in težak. Naša strokovna organizacija se hoče poslužiti še vseh dovoljenih sredstev, da obljubljeni pravilnik res kmalu zagleda beli dan. V slogi je moč! Zato složni naprej do uspehov!

Tobačnim delavkam - porodnicam. Glavno tajništvo JSZ je prejelo pritožbe, da porodnice tob. delavke ne prejemajo zakonite dojnine, češ, da vživajo njih dojenčki mešano hrano. Vprašamo, kako naj hranijo tob. delavke svoje dojenčke med delom? Glavni tajnik Gajšek je v zadevi interveniral pri OUZD, ki bo v tem pogledu izvršil preiskavo.

Viničarji.

Iz načelstva. Pozivamo zaupnike, naj pobero članarino, katera se še dolguje za leto 1926. Kdor pa misli, da organizacija ne potrebuje prispevkov, ali da je izven potrebe, v kateri mu je organizacija nudila pomoč, ter tisti, kateri se drže organizacije le tedaj, ko čutijo od nje kake gmotne koristi, drugače pa organizacije ne smatrajo za nujno potrebne, ter v ta namen zavlačujejo redno plačevanje članarine. Naj zaupniki vsakega takega člana pozovejo k disciplini. Vso nabrano članarino naj nemudoma oddajo blagajniku skupine, kateri naj potem vse še zaostalo pošlje centralnemu blagajniku. Edino tako bo tudi naši centrali mogoče storiti svoje obveznosti napram višjim instancam in v redu obračunati z vsemi za leto 1926.

Enotedenski tečaj bo priredilo načelstvo S. Z. V. za vse bližnje skupine, to je Sv. Miklavž, Svetinje, Ljutomer, in sicer v tednu od 23. do 30. januarja. Torej je obvezen tudi za obe podružnici »Krekove mladine« Ljutomer in Sv. Miklavž. Vršil se bo pri tov. Husjaku v Slamnjaku štev. 50. Udeležijo se naj tečaja vsi zaupniki in odborniki, ter zavedni člani naših organizacij. Spored objavimo prihodnjič. Za daljne skupine se bodo vršili tečaji v njih domačem kraju. Izobrazba splošna in strokovna bodi temelj naše organizacije viničarjev. Le dovolj izobražen stan se more uspešno boriti za svoje pravice. — Izvršilni odbor S. Z. V.

Viničarji od Radgone, Ormoža, Vurberga in drugih krajev, kjer žele ustanovitev viničarskih skupin, se tem potom naprošajo, naj še kratek čas počakajo. Vsem se bo po volitvah kar najprej ustreglo. Ako bi volitev ne bilo, bi se še sedaj vsem ustreglo, da bi čimprej izpeljali, kar smo prisegli na »Prvem kongresu viničarjev«, da hočemo povsod organizacijo, kjer žive viničarji.

Zavrč (Haloze). Z velikim veseljem moramo javno beležiti, da je naša viničarska organizacija tudi pri haloških viničarjih našla polno razumevanje. V novembru se je vršil na Zavrču pripravljalni sestanek za organizacijo. Tedaj izvoljeni pripravljalni odbor pod predsedstvom tov. Kokota Jožefa iz Gorenjskega vrha je popolnoma kos svoji nalogi. Danes še pred ustanovitvijo šteje skupina Zavrč že sto članov. Tukaj so dani vsi pogoji za dobro organizacijo. Ustanovni občni zbor se bo vršil takoj v začetku februarja.

Sv. Trojica v Halozah. Centralni tajnik in kandidat SLS tov. Rozman je na svojih volivnih agitacijskih potih prišel v stik tudi s tukajšnjimi viničarji, kateri zelo žele, da se organizacija viničarjev izpelje tudi tukaj in po možnosti čimprej, kar se bo tudi zgodilo. Tovariši! Viničarji! Le skupaj v enotno moč v enotni organizaciji, le tako bodo prišli lepši časi.

Agitirajte za »Pravico«!

Dr. Lojze Čampa, Berlin:

Pri nemški krščanski strokovni zvezi.

(Konec.)

Če naj se na kratko dotaknem kršč. strokovne zveze, je kratka slika tale: Zveza stoji na krščanskem svetovnem naziranju. Pred vojno je imela hude boje radi dveh naziranj: eni so hoteli strogo konfesionalno katol. strokovno zvezo, drugi pa tudi protestante. To zadnjo strujo je vodil Adam Stegerwald, oče in voditelj sedanje zveze. Zveza torej hoče vse, ki stoje na krščanskih tleh in hočejo organizacijo družbe na krščanskih načelih. Število evangeljčanov seveda ni veliko, a zdi se, da je sedanja rešitev bolj pot v bodočnost, če se bo namreč i med protestanti dvignila verska zavest.

Politično ne pripada zveza nobeni stranki. Največ pristašev je naravno v Centrumu, mnogo tudi pri nemških nacionalcih. Slednji so namreč v Nemčiji dejansko politični predstavitelji protestantizma in zatrjujejo stalno krščanski svetovni nazor. Dejansko je centrum spravil z njihovo pomočjo n. pr. zakon za rudarje — res socialen! — pod streho.

Praktični cilji so: stanovska izobrazba članov, brambа njihovih interesov, vzgoja v poklicu, pravno varstvo, časopisje in najrazličnejše socialne podpore. Vobče: Člani naj imajo od svoje organizacije res nekaj! Zato je zveza v stalnih stikih z vlado, s strankami, izdeluje zakonske osnutke, daje strokovna mnenja. Opazil sem zlasti ozke stike z delavskim ministrom. In o vseh socialno-političnih gospodarskih zakonih povojne Nemčije se mora trditi, da jih je spravil dr. Brauns pod streho v popolnem sporazumu s strokovnimi zvezami. Kulturna, verska izobrazba strokovne zveze ne tiče; zato pa skrbe posebne kat. ozir. protestantovske delavske organizacije.

Stike imajo predvsem z Belgijo, Nizozemsko, Švico in Avstrijo. Zveza je članica mednarodne zveze v Utrechtu. V narodnem oziru je nacionalna, velenemška, t. j. za priključitev Avstrije k Nemčiji. A z Avstrijci se bolje razumejo Bavarci kot centrumaši. Vzrok: notranji ustroj obeh strank! O avstrijskih krščanskih socialcih pravijo, da so v razvoju časa precej zaostali!

Nekaj podatkov: Zveza združuje 19 poklicev; vzdržuje se s članarino članov, plačujejo plačo 1 in pol ure tedenskega dohodka; zveza ima s pokrajinskimi skupinami kartelno razmerje. Vodstvo obstoja iz 12 oseb, voli se od delegatov (na 15.000 : 1) na 3 leta; v celoti ima kakih 650 uradnikov nameščenih. Politično glasilo je »Der Deutsche«, znanstveno »Die Arbeit«, poleg tega pa izdaja strokovna glasila za ženske, mladino, zaupnike; pokrajinske zveze imajo svoja glasila. Centrala ima 11 uradnikov z oddelki: za politiko (Stegerwald), za organizacijo in soc. politiko, gospodarsko politiko, notranjo organizacijo in uredništvo, delavsko zavarovanje, delavsko pravo in obratne svete, mladinski oddelek in za korespondenco (daje jo 1500 časopisom), ženski oddelek, blagajno, založništvo in dobrodelnost. Posebna centralna tajništva ima v Kölnu, Münstru, Badnu in saarski kotlini. Lastnih poslopij ima 40, posebne družbe pa cele kolonije kot n. pr. v Essnu. L. 1922. je zveza ustanovila ljudsko banko z lastnimi poslopji v Essenu in Münstru in 6 filijalkami. Denar — članarina, prihranki, vložki članov! Hranilne vloge sprejema zveza na 200 krajih. Zvezi prijazna zveza konsumov s sedežem v Kölnu ima čez 600.000 članov. Konsumi imajo enako lastne hranilnice. Posebne, strokovni zvezi prijateljske zveze zadrug so stavbne, produktivne zadruge in razne zavarovalne družbe. Promet velikega konsuma si predstavljamo, če pomislimo, da ima n. pr. v Essenu 160, Kölnu 140, Berlinu 120 prodajalen. Stavbne zadruge pa, če govore številke, da je n. pr. Kölnska zaposljevala čez 500 ljudi!

Toliko za sedaj — pozneje v posameznosti strokovnega dela. Zgradba te organizacije je vsekako impozantna, če se pomisli, da je prisilila i socialno-demokracijo do tega, da jo pripozna kot enakopravno, kar se pred vojno ni nikdar zgodilo in če se ugotovi, da gleda izza slehernega socialno-političnega zakona povojne Nemčije — njen obraz! Ljudje delajo dejansko, smotreno, širokopotezno; cilj pa je: članom od članstva res nekaj nuditi!

Zahtevajte „PRAVICO“ po vseh gostilnah in javnih lokalih, posebno še v industrijskih krajih!

Mestni delavci v Ljubljani.

Na zadnjem sestanku organizacije mestnih delavcev v Ljubljani se je razpravljalo tudi o krivičnih razmerah delavcev na pristavi. Da se krivično stanje delavstva izboljša in upostavi red na mestni pristavi, je glavno tajništvo JSZ izročilo g. komisarju mestne občine naslednjo vlogo.

Strokovna organizacija magistrat. delavcev v Ljubljani je prejela pritožbe mestnih voznikov na pristavi, ki jih pooblaščena Jugoslovanska strokovna zveza predlaga Vam g. komisar z vljudno prošnjo, da jih blagovolite vzeti na znanje in prošnji voznikov v smislu službenega reda pravično ugoditi kakor sledi:

1. Mestni vozniki se pritožujejo, da je orodje za snaženje konjev in opreme že vse obrabljeno. Isto je z lopatami in ostalim orodjem, ki ga vozniki rabijo pri nakladanju. Ako se orodje pri delu potere ali obrabi in prosijo tukajšnjega gospoda nadzornika za nadomestilo, dobe enostaven odgovor, da nič nima. Vsled tega trpi delo in izgleda, kakor da bi si morali orodje vozniki sami nabavljati.

2. Prostega časa vozniki nimajo skoro nikdar. Ko so bili na praznik vseh svetnikov p. l. uslužbenci pri ostalih magistratnih oddelkih in podjetjih prosti, so morali uslužbenci na pristavi delati. Istotako so morali vozniki voziti sipo vse dopoldne na praznik 8. decembra lanskega leta. Na praznik sv. Treh kraljev 6. t. m. je zahteval gospod nadzornik od voznikov, da morajo voziti ves dan gnoj na travnike. Ker se to končno ni zgodilo, ker je to proti delovnemu redu, se je zagrozilo voznikom, da za ta dan ne bodo prejeli plače, akoravno so snažili konje in opremo, kar je trajalo do 5 ur. V slučaju praznikov, kadar delo pri ostalih magistratnih oddelkih počiva, morajo vozniki krmiti in snažiti konje in opremo, kar traja več ur, plača pa se delavcem na pristavi navadno za ta dan ne da.

3. Z ozirom na zgoraj navedeno prosijo mestni vozniki, Vas gospod komisar, da napravite tukaj zopet red in ustavite vse nepotrebne šikane, ker vozniki se hočejo vedno striktno držati reda, samo naj se ž njimi tudi pošteno ravna.

»Jugoslovanska strokovna zveza« je trdno prepričana, da hočete gospod komisar pritožbe mestnih voznikov vzeti na znanje in njihovi upravičeni prošnji v celoti ugoditi, zato vljudno prosimo odgovora. — Za Jugoslovansko strokovno zvezo: Gajšek, l. r., glavni tajnik.

O odgovoru in rešitvi bomo obvestili prizadete mestne delavce na prihodnjem sestanku.

Prva

je naša skrinjica. — Le v kamniškem okraju in v mestu Mariboru je

druga,

v mestu Ljubljani pa je

tretja.

Tedenske novice.

Strokovna zveza javnih nameščencev in Organizacija javnih nameščencev, somišljenikov SLS bosta priredili dne 5. februarja v kleti I. del. konzum. društva, Kongresni trg 2, zabavni večez z jako zanimivim sporedom, na katerega prav toplo vabita. — Odbor.

Prosvetni odsek Delavske zbornice priredi v ponedeljek, dne 24. januarja t. l. v veliki dvorani Mestnega doma poučno predavanje: Zdrav in nezdrav dom. Predaval bo g. dr. Ivo Pirc. Ime predavatelja jamči, da bo predavanje zanimivo in poučno. Predavanje bo spremljalo 100 skioptičnih slik. — Za 17. januar napovedano predavanje o ruski revoluciji je oblast prepovedala, vsled tega se je vršilo nadvse zanimivo predavanje iz rimske dobe. Predavanje so poživljale lepe skioptične slike. Vse delavske organizacije se pozivljejo, da poskrbe s primerno agitacijo, da bo obisk na takih ljudskih predavanjih ne samo zadovoljiv ampak na višku. Vstop k predavanjem je prost.

Dr. Rybař, znani diplomat, je umrl 12. januarja v zdravilišču Vračar. Bil je edini slovenski višji uradnik v zunanjem ministrstvu. Sodeloval je skoro pri vseh mednarodnih pogodbah, ki jih je sklenila naša država z drugimi državami. Pred vojno je bil nevtralen narodni delavec med slovenskim prebivalstvom Primorja in vpliven voditelj tamošnjih Slovencev. — Slava njegovemu spominu!

Cvijić je umrl. V nedeljo je umrl znameniti srbski učenjak, predsednik Akademije znanosti, vseučiliški profesor dr. Jovan Cvijić. Rodil se je l. 1865. v Loznici na Drini. Posvetil se je zemljepisni znanosti. Doktorat iz zemljepisja je napravil na podlagi razprave o posebnostih in čudovitostih kraškega sveta na Notranjskem in v Istri. Na belgrajskem vseučilišču je predaval od l. 1893. dalje. Napisal je nad 400 del v srbskem, francoskem in nemškem jeziku. On spada med prve raziskovalce Srbije, Bosne, Hrvatske, Dalmacije, Macedonije in severne Albanije. Med vojno je predaval na pariški univerzi Sorbonna.

Preganjanje katoliške cerkve v Mehiki. Radi nasprotstev, ki so nastala vsled odredb mehiške vlade proti katoliški cerkvi v Mehiki, je nastal splošen odpor. Katoličani si ne puste kratiti svojih naravnih pravic, dočim vlada vztraja pri svojih odredbah. Kakor se poroča, je vlada aretirala in zaprla vse katoliške škofe, kar je odpor s strani katoličanov še povečalo. Dnevno prihajajo poročila o raznih spopadih in medsebojnih praskah, govori se pa celo, da hočejo katoličani nastopiti v družbi z ameriškimi Kolumbovimi vitezi proti vladi z oboroženim odporom.

Umazana je konkurenca,
sledi ti kot večerna senca;
kot Indije neba sijaj, —
kot lotos čist je »BUDHHA« čaj!

Nov železniški pravilnik. S 1. marcem bo stopil v veljavo nov prometni pravilnik državnih železnic. Pravilnik, ki vsebuje nekatere spremembe, bo veljaven za vso državo.

Novi kolki. S 1. februarjem bodo prišli v promet novi kolki po 1, 2, 3, 5, 10, 20, 50, 100, 250, 500 in 1000 Din. Stari kolki, ki zgube s tem dnem svojo veljavo, se bodo za kolke nove izdaje zamenjavali do 1. maja. Dosedanji kolki za 0.10, 0.20, 0.50 dinarja ostanejo še nadalje v veljavi, le kolki po 0.05 Din se bodo sploh vzeli iz prometa.

Mrtvega so našli ležati v grmovju ob savskem bregu nasproti kurilnice državne železnice na Jesenicah 23 let starega Franceta Groharja. Doma je bil iz Mojstrane in je bil že od otroških let epileptičen. Grohar je bil priden in pošten fant.

Izseljenci pozor! V Belgiji se nahaja že dalje časa neka sumljiva firma pod vodstvom nekega Nemca Wormasa, ki ima baje svoje pomagače tudi med našimi državljani. Družba je imela tam svojo tajno izseljeniško pisarno, ki je delala posebno italijanskim delavcem mamljive predloge, da jim v prekomorskih deželah preskrbi dobičkanosno delo. Žrtve so morale najprej naročiti neki list, za katerega so morale v začetku plačati po 100 frankov, kasneje, ko je frank padel, pa celo 200 frankov. Pisarna je bila ukinjena, vendar dobivajo italijanski delavci, ki so bili z njo v zvezi, še vedno ponudbe iz Rotterdama. Očividno gre za goljufe, ki pod pretvezo, da hočejo pomagati izseljencem, izvabljajo od njih denar, potem pa izginejo. Ker odhajajo tudi iz naših krajev delavci v Belgijo, se tem potom najresneje svarijo pred temi goljufi.

Zopet požar v jeseniški okolici. Pretekli teden je neznan požigalec zažgal pri Adamiču iz Sv. Križa nad Jesenicami. Ker so bili domači vsi od doma na delu, so ogenj opazili šele, ko se je tako razširil, da ga ni bilo mogoče več pogasiti. Rešili so le 15 goved in nekaj jarcev. Zgorelo je tudi gospodarsko poslopje in vse seno. Škoda je velika. — Že na dan po sv. Treh kraljih je bil tu ogenj podtaknjen, pa ga je sosed pravočasno opazil in ga zadušil.

Posirovelost. Na Brezjah v kamniškem okraju, je obstrelil domačin z vojaško puško fanta Stražarja iz Bistrice, ki je prišel vasovat k svojemu dekletu. Krogla, ki je bila namenoma zarezana, je prodrla meča na nogi od zadaj in razbila spodnjo kost, da bodo fantu najbrže morali odrezati nogo.

Požar v ruški tovarni vžigalic. V tovarni vžigalic v Rušah pri Mariboru, ki je pred dvema letoma skoro do tal pogorela, je na novega leta dan nastal zopet požar. Domače in tovarniško gasilno društvo z motorno brizgalno sta takoj prihiteli na lice mesta in zajezili širjenje požara na sosedne objekte.

Dva financarja zmrznila. V Hercegovini pri Durnu je snežni vrtinec zalotil dva finančna stražnika na službenem potu. Ker se je začelo mračiti sta zgrešila pot. Ker nista našla nikjer nobenega zatočišča, sta končno omagala, sedla v sneg in zmrznila.

Gripa. Gripa (španska bolezen), ki se je razširila po vsej Evropi, se je sedaj razširila tudi v Zagrebu, kjer je obolelo že več oseb. Oblasti so podvzele mere, da se širjenje bolezni prepreči. Bolezen se konča že po nekaj dnevih. Ob nastopu se temperatura nenadno zviša do 39 in 40 stopinj C. Pojavijo se bolečine v kosteh in mišičevju, posebno v glavi in vratu. Bolnik ima hud katar. Zdravniki priporočajo izpiranje ust z zredčenim vinskim kisom, limono ali alkoholom.

Društvo diplomiranih babic sporoča svojim članicam sledeče: Od štajerske tovarišice smo prejele dopis, v katerem med drugim prosi, da se naj potrudimo tudi za štajerske babice in izposlujemo pri ondotnih oblastih isto, kar smo izposlovale za ljubljansko oblast. Zato tem potom sporočamo štajerskim tovarišicam, da smo poslale iste prošnje kot ljubljanski oblasti tudi štajerskim in prekmurskim, to je velikemu županu za mariborsko oblast in okrajnim glavarjem na Štajerskem in v Prekmurju. Nekateri okrajni glavarji so odgovorili povoljno, nekateri pa sploh še niso odgovorili. Ker torej za Štajersko ne moremo zaznamovati za enkrat še uspeha, zato zagotavljamo štajerske tovarišice, da ne bomo prej mirovale, dokler ne bodo tamošnje oblasti rešile naše prošnje v korist vsem babicam. Na občnem zboru vam bomo o delovanju podrobno poročale in upamo, da boste potem prepričane, da delujemo za vse ter da ste nam štajerske tovarišice ravno tako ljube kot kranjske in prekmurske. Tudi glede mazačk na Štajerskem smo napravile tozadevne vloge in ovadbe. Vaša dolžnost pa je, da jih izsledite in sporočite okrajnim glavarjem natančen naslov mazačk, njih porodnice ter dan in mesec poroda.

Gospodinjska šola na Jesenicah.

Velike preglavice pri delavskih družinah so večkrat pri gospodinjstvu, zato so začele nekatere osebe pred dvema leti misliti, da se osnuje gospodinjska šola za Jesenice. Pobudo za to je dala gdč. Štebi, takratna voditeljica oddelka za socialno zaščito mladine in dece v Ljubljani, ki je takrat sklicala jeseniške delavske žene na posvetovanje. Iz tega posvetovanja je postala gospodinjska šola.

Šola je v prvi vrsti namenjena delavskim dekletom, ki se je žalibog ne morejo posluževati v tistem številu kot bi bilo pričakovati. Vzrok tiči v tem, ker mora vsaka učenka plačati letne šolnine 100 Din, vpisnine 10 Din in dnevno hranarino 10 Din. Za očeta delavca je pa tako breme prehudo in je namen šole zgrešen, ker se je baš najpotrebnejši ne morejo udeleževati.

Današnje stanje šole je pa sledeče: Najnujnejša oprava se je nabavila iz prostovoljnih prispevkov jeseniških občanov. Štedilnik je dala brezplačno v uporabo KID. Šivalni stroj se je nabavil iz prispevka delegacije ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani. Občina Jesenice je dala na razpolago učne prostore ter lansko in letošnje leto po 6000 Din za kurjavo in drugo. Učiteljico voditeljico plačuje oddelek za trgovino in industrijo v Ljubljani. Učiteljico ročnih del pa mora plačati gospodinjska šola. Dalje poučujejo vodja osnovne šole g. Šega, g. župnik Kastelic in tri učiteljice z meščanske šole prostovoljno in brezplačno že drugo leto, ker ni denarja za kritje.

Ako bi se dobila od kake strani znatna podpora, bi se lahko učenkam znižala ali oprostila vpisnina in šolnina, revnejšim pa znižala hranarina. Če bi bili stroški šole kriti, bi učiteljica voditeljica lahko prirejala v večernih urah večtedenske tečaje za delavske žene. V teh tečajih bi se lahko učile kuhanja, vkuhavanja sadja, higiene, nege in vzgoje otrok, strežbe bolnikom, bolniške hrane itd.

Šola bi še nujno rabila šivalni stroj, kompletno pralnico, aparat in posodo za vkuhavanje sadja in druge pritikline.

Tudi občina Koroška Bela je bila naprošena, da podpre to ustanovo, ker je to delavska občina, ki bo tudi deležna sadov te šole, vsled česar upamo, da te podpore ne bo odrekla.

Sicer je pa imela šola v svojem prvem letu mnogo nasprotnikov, a ne med delavstvom. Zato je potrebno, da se taka koristna ustanova ohrani in izpopolnjuje. Dolžnost delavstva pa je, da se za šolo zavzame in si je ne pusti vzeti.

Krekova mladina.

»Krekova socialna šola« se ta teden ne bo vršila, kar naj podružnice upoštevajo. — Centrala.

Vse podružnice naj prijavijo občne zbore vsaj 14 dni preje centralnemu tajništvu. Podružnične odbore ponovno opozarjamo na našo okrožnico štev. 28. Ako se o tam navedenih stvareh še ni razpravljalo in ukrepalo, naj se to takoj izvrši. Predvsem ne preglejte poglavja o »Pravici«. Z ozirom na uvedbo novih tiskovin in temu sledečega spremenjenega poslovanja se bodo razposlala posebna tozadevna navodila in pojasnila. — Vodi naj se tudi zapisnik »Krekove socialne šole«, ki ga bo ob koncu šole poslala vsaka podružnica centrali. — Centralno tajništvo.

Ljutomer. Redni letni občni zbor podružnice »Krekove mladine« v Ljutomeru se bo vršil v nedeljo 30. januarja ob 2 popoldne pri tov. Husjaku na Slamenjaku. Dnevni red običajen. Pride zastopnik centrale. Vse člane in članice vabimo, da se občnega zbora polnoštevilno udeleže. — Odbor.

Lesce. V nedeljo 16. t. m. se je vršil pri nas sestanek, ki ga je sklical pripravljalni odbor »Krekove mladine« v Lescah in ki je vsestransko uspel. Centralni tajnik je v jedrnatih besedah podal program »Krekove mladine« in njene temelje, ki stojijo na skali krščanskega socializma ter nas podžigal k samovzgoji in naši delavski izobrazbi. Zatem se je vpisalo 28 tovarišev in tovarišic kot prvi člani »Krekove mladine« v Lescah. Sklenilo se je, da se vsi člani naroče na »Pravico« in da če le mogoče vsi posečajo »Krekovo socialno šolo«, ki se bo začela koncem tega meseca in bo prvo predavanje 30. januarja ob 3 popoldne v naših prostorih v Lescah. Naši nasprotniki so nam sicer obljubljali, da bodo prišli razgrajat, pa jih je najbrže vsa korajža minila. Krekovci na Lescah pa bomo šli za tem, da se bo naša četa še povečala in da se bodo pod okriljem »Krekove mladine« zbirali vsi pošteni delavski fantje in delavska dekleta iz Lesec in okolice. Mi se ne bojimo nikogar in gremo za svojimi cilji in po svojih potih, našim nasprotnikom pa svetujemo isto, ker bi se jim sicer znalo pre-

sneto otepati. Želimo, da nas pustijo pri miru, kakor se mi ne bomo zanje zmenili. Mi pa, tovariši Krekovci, neustrašeno naprej, zakaj mi hočemo in moramo zmagati. — Krekovec.

Ljubljana. Ustanovili smo svoj pevski odsek, ki šteje preko 30 članov in članic. Redne pevske vaje se vrše ob sredah in sobotah ob pol 8 zvečer. Vse tovariše in tovarišice prosimo, da se redno in točno udeležujejo vseh vaj, ker le potem bo mogoč napredek. — Odbor.

Trbovlje. Zahvaljujemo se tem potom č. g. J. Žmavcu, kaplanu v Trbovljah, za podarjene knjige, 38 po številu, ki so večinoma poučne in znanstvene vsebine. Najlepša hvala! — Prijatelji krščanske mladine, posnemajte! Podprite ukaželjne z dobrimi in koristnimi knjigami. Za vsak najmanjši dar smo zelo hvaležni. Upamo, da naši klici ne bodo ostali med občinstvom brez uspeha. Kateri cenjeni darovalec bi blagovolil darovati kakšno knjigo, naj jo izroči enemu naših tovarišev. Pomagajte nam na polju izobrazbe in napredka! — Ivo Golob, za predsedstvo.

Celje. »Krekova mladina« v Celju bo vprizorila v nedeljo 30 januarja in na praznik 2. februarja v veliki dvorani Narodnega doma v Celju ob pol 4 pop. predstavo »Graničarji« ali »Nedolžna žrtev«. Izvirna narodna igra s petjem in godbo v petih dejanjih in dveh spremembah. Igra je povzeta iz življenja graničarjev in je zelo lepa. Ker je pričakovati obilne udeležbe, si preskrbite vstopnice v predprodaji v Slomškovi tisk. zadrugi.

Jesenice. »Krekova socialna šola« se v nedeljo 16. januarja ni mogla vršiti, ker so bili vsi predavatelji zaposleni. »Krekova mladina« na Jesenicah je bila o tem brzojavno obveščena že v soboto in je prišel brzojav na poštni urad Sava še isti dan ob pol 7 zvečer. V nedeljo je šel predsednik ob 10 na poštni urad in je vprašal, če je prišlo kako obvestilo. In brzojav mu je bil izročen šele tedaj. — Proti takemu »redu« moramo le najodločnejše protestirati. Dovoljujemo si vprašati, zakaj ni bil oddan brzojav že v soboto? Brzojav je brzojav in se po našem mnenju mora izročiti naslovljencu čimpreje, pa naj ga odpošlje ta ali ta, naj je naslovljen na tega ali onega. — Obiskovalci naj zgoraj omenjeno upoštevajo, ker je bil kriv temu neljubemu dogodku le poštni urad na Savi.

Vič. V petek, dne 21. januarja se bo vršil sestanek »Krekove mladine« Vič. Še prej pa se bo vršila »Krekova soc. šola« in predava tov. A. Marinček o temi: »Delavska organizacija«. Predavanja in sestanka naj se udeleže vsi tovariši in tovarišice, ker se imamo razgovoriti o marsikaterih stvareh. — Odbor.

Dopisi.

Ljutomer. Umrl je v preteklem tednu član naše skupine tov. Potočnik Matjaž. Bil je pošten viničar in je poleg svojega poklica izvrševal tudi sedlarsko obrt, ter ni v okolici dobiti hiše, kjer ne bi uporabljali njegovih izdelkov. Bil je siromak in je kot tak vedno upošteval položaj svojih sotrpinov pri računu za sodarsko delo. Vsem je žal za pokojnikom, kar je pokazal sprevod pri pogrebu. Pokopan je pri Sv. Miklavžu, kamor se je lani jeseni preselil iz naše fare. Ker je bil član posmrtninskega sklada ljutomerske skupine, smo izplačali njegovim preostalim 300 Din za pogrebne stroške. N. v m. p.!

Sv. Miklavž pri Ormožu. K zadnjemu počitku smo spremili nedavno članico posmrtninskega sklada naše skupine tov. Apolonijo Meznarič in njenim domačim izplačali vsoto 300 Din kot zavarovalnino. Pokojnica naj v miru počiva! Spominjajmo se nje v molitvi!

Za žene in dekleta.

Delavskim ženam v presojo. Fant ali mož po večkratnem obisku sestankov in občnih zborov, po čitanju časopisov in knjig spozna, da ni njegova naloga izpolnjevati samo stanovske dolžnosti, ampak tudi uvidi, da je dolžan delati na kulturnem in strokovnem polju v društvih in organizacijah. Ako postane odbornik, je, ker je prepričan, da je stvar za katero dela dobra in koristna, vzoren v izvrševanju svoje funkcije in redno prihaja k sejam. Toda zdaj prihajajo zapreke. Ker se pri izvrševanju svojih dolžnosti v organizaciji zamudi marsikako uro, ga često v družini zato s pikrimi besedami pozdravlja sestra, mati ali žena, češ, kaj ima od tega, ker tam deluje. Tem povemo le to-le: Naj gredo v družine, katerih sinovi, bratje ali možje prebijejo v gostilni cel čas, kadar imajo denar, vsled česar stradajo žene in otroci in potem naj presojajo, ali naj bo mož v gostilni ali naj dela v društvu Ali naj zapravlja denar v gostilni in uničuje zdravje s pijančevanjem, ali pa naj si bistri razum in krepi voljo v organizaciji. Odgovor na to ni težak.

Kako odpraviš mastne madeže iz volnenega blaga? Mastne madeže iz volnene robe odpraviš, ako poliješ žlico pšenične moke ali mastike (Federweiß) z bencinom in napraviš iz tega kašo. Kašo deni na mastno mesto in jo pusti, da se posuši, nakar kašo odstrani s čisto krtačo. O madežu ne ostane niti sledu, medtem ko ostane, če čistiš s samim bencinom, kolobar okoli madeža. Kadar je madež zelo masten, moraš gornje navodilo ponoviti. Seveda je treba volneno blago pred tem dobro očistiti.

Za kratek čas.

Kihanje pri vojakih. Podčastnik: »Danes sem na vežbališču opazil, da je nekdo kihnil, in malo za njim je kihnil gospod poročnik. Zapomnite si enkrat za vselej, da mora najprej kihniti gospod poročnik, potem smete šele vi!«

Povelje. Desetnik: »Kadar zakličem »Stoj!« ne sme nihče geniti, pa da mu pade cerkveni stolp na nos!«

Nesrečnež: A: »V ljubezni sem silno nesrečen. Prva moja nevesta mi je umrla, druga je šla v samostan in tretja...« — B: »No, kaj je s tretjo?« — A: »Tretja je pa postala — moja žena.«

Ni tako hudo... Poročnik: »Kaj pa si zopet naredil s kavo? Saj je popolnoma gosta.« — Sluga: »Gospod poročnik, sito za kavo je pokvarjeno, pa sem vzel nogavico za precejanje.« — Poročnik: »Za vraga! Kaaaj...« — Sluga hitro: »Toda gospod poročnik, saj tisto nogavico niste več nosili, je že čisto stara.«

Poroka. Stotnik: »Rezervist Zaletu, komaj ste prišli malo pogledat k nam, pa že hočete dopust. Zakaj ga pa rabite?« — Rezervist: »Gospod stotnik, pokorno javljam, jutri bo moja poroka, pa bi bil rad zraven.«

Vrednost denarja: Za 1 dolar dobiš 56.67 Din; za 100 frankov 225.25 Din; za 100 lir 243.17 Din; za 100 avstrijskih šilingov 798.50 Din; za 100 čeških kron 167.95 Din in za 100 nemških mark 1348 Din.

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREŽENI V TRGOVINAH
FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3
PODRUŽNICI: TRG TABOR ŠT. 4, BORŠTNIKOV TRG ŠT. 4.

Pierre L'Ermite: 12

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

Melanija in Celestin sta prišla zaporedoma nadzorovat, kako pripravlja »novinka« mizo. In sta ugotovila, ne brez nekaj nevolje, da se je kot oseba, ki še nikoli ni opravljala teh poslov, dokaj dobro izkazala.

Vrtnar je bil prinesel cvetic. Marija jih je razpostavila v malih posebnih šopkih, ki so kaj srčkano učinkovali. Ker jo je Melanija nadzorovala, ne da bi ji svetovala ali kakorkoli vsiljevala svojo izvedenost, je Marija staknila tu in tam več različnih in pripravnih stvari, ne da bi prej zanje vedela in ki se niso pred njenim prihodom nikoli uporabljale, pač le zato, da je bilo za sobarico čim manj opravka v obednici. Vsak je dobil tisti večer, razen šopka, jedilni list, svojo solnico, svoj podstavek za vilice in dobro odbrano vrsto čaš.

Ko je rodbina Hughova stopila iz salona v obednico, je bil učinek naravnost presenetljiv. Gospa Hughova se je celo blagovolila zadovoljno nasmehniti.

»Dobro je, Marija... jako dobro... zlasti za prvikrat!«

Nato je rekla, obrnivši se k soprogu:

»Adolf, to je naša nova sobarica... Ti še nisi imel pri ike videti jo.«

Gospod Hughe je pristopil k Mariji, ji pogledal odkrito naravnost v obraz... z očmi izkušenega moža, ki je bil že često prevaran in ki ne verjame več nadetemu izrazu prvih dni. Podal je Mariji roko in ji rekel preprosto:

»Upajmo, da vam bo pri nas všeč in da bomo dobro shajali drug z drugim.«

Toda vesten motrilec bi bil na gospodu Hughu lahko zapazil zadovoljivo presenečenje... presenečenje, čigar izraz se je med večerjo večkrat pojavil.

Toda gospod Hughe je imel očividno tudi težke skrbi. Jed, ki se je začela skoraj brez besed, se je istotako nadaljevala; oče in sin tako rekoč nista govorila med seboj. Gospa Hughova je sama skrbela za pogovor. Lahko je bilo spoznati njeno dobrotno skrbljivost, da pravočasno odkloni vsak morebiten poizkus spopada med obema moškima. Temu primerno je tudi naravnavala razgovor, da ni zdrknil s pravega tira ob nevarne čeri.

Vsekakor težavna naloga!...

Dež, lepo vreme, tekanje po trgovinah, nezgode in prigode v soseščini — vse to je poživljalo sicer dolgočasno in s težavo vzdržljivo nepretrgano nit pomenka, ki je bila vsak hip na tem, da se pretrga. Med tem je vsak omiznik oprezal, da hote ne sproži sam prevelike napetosti viharnega vzdušja, in pri tem motril mlado sobarico, ki se je vešče in odlično kretala, kar bi od novinke nikdo ne pričakoval.

Tisti večer ni moral nihče prav ničesar zahtevati.

Marija je v svoji pazljivosti vnaprej poskrbela za vse.

Ne da bi se zavedala, je vsak hip kazala tako fine navade, kakršnih pariška gospodinjstva tako zlepa ne poznajo, ki pa so običajne pri visokih rodbinah v provinciji, kjer tako radi sprejemajo in kjer imajo na razpolago več prostora, več časa in nemara tudi več ljubezni.

Ko se je večerja že bližala koncu, sta bila zakonca Hughova celo nekoliko osupla, videč, kako je Marija postavila čisto neprisiljeno poleg vsakega lično srebrno skledo s toplo vodo in rezino citrone.

Vsa ta posoda je sicer že bila v njuni jedilni omari, a se ni nikoli uporabljala.

Ludoviku Hughu se je zdelo to menda od sile dobro. Marija ga je slišala, ko je rekel svoji materi:

»Navsezadnje, zakaj pa ne?...«

In tako bi se bila večerja končala brez viharja, ki se ga je očividno bala gospa Hughova, — da ni v tem hipu pozval zvonec njenega moža k telefonu, nameščenem tik poleg obednice.

Kaj se je tedaj zgodilo? Kakšno važno sporočilo je dobil gospod Hughe? Vsekakor se je vrnil v obednico z nagubančenim čelom in z očmi, ki so iskale sinove.

Sedel je spet k mizi, vzel prtič in nenadoma, še preden se je žena mogla vmešati, gledajoč sina, zavpil:

»Ali veš, koliko stane tovarno dvoje tvojih ponočevanj v tem mesecu...? 25.000 frankov!... Ali si zadovoljen? To je številka, ki jo boš lahko s ponosom vrgel tvojim prijateljem na Montmartru!... 25.000 frankov!... plača dveh delovodij za celo leto.«

Sin se je vzravnal. Liki meča, ki se križata, se upro njune oči trdo drug v drugega:

»Ne uvidim, kako more tovarna izgubiti 25.000 frankov radi tega, ker sem si jaz sinoči privoščil razkošnost, da sem poslušal par pevcev v okolici trga Pigalle?...«

»Obkorej si prišel davi v tovarno?«

»Sploh nisem bil tam... Bil sem bolan.«

»Bolan!... in od česa!... Ker sem torej jaz dva in šestdeset let star... in ker ne morem biti povsod, pri peči in v mlinu... in pa ker sem bil toliko naiven, da sem menil, da bom vsaj v nekaterih dneh mogel kljub vsemu vendarle računati nate... na tebe, ki si prespaval svojo pijano noč v postelji..., so prevzeli v tovarni kože in blago, ne da bi vse pregledali... Nobeden si ni upal prevzeti iniciative, da bi te zastopal, ker bi pač ti imel biti ondi, in ker nikdo ni bil obveščen, da te ne bo! Skratka: telefonirajo mi prav ta hip, da je pri vsej dobavi najmanj 25.000 frankov izgube.«

»Treba je le zavrniti dobavo!...«

»Zavrača se neposredno, ko sta obe stranki še ondi. Ne moreš pa več zavrniti štiri in dvajset ur pozneje, ko si se končno sam odločil pregledati. To sam dobro veš!... Ah, ko pomislim na resno in delavno življenje, ki sem ga živel v tvojih letih...«

»Bedasto življenje!...«

»Ti praviš bedasto življenje!... Ampak, nesrečnež, upravbaš iz neprestanega napora tega bedastega življenja se je stvoril ves naš sedanji položaj... Če bi jaz v tvoji starosti ne bil vstajal sleherni dan ob petih, če bi ne bil delal v tovarni kot kak delavec..., bi bil danes ti sam delavec in namesto malenkosti, ki jo zahtevam od tebe in ki mi jo odrekaš, bi bil prisiljen brez vsake olepšave služiti si svoj kruh v potu svojega obraza...«

»Pomagal bi si pač drugače!«

»Kaj misliš s tem...?«

Ali hočeš še **zlato uro za nameček?** Tako se je slišalo in se sliši pogostokrat, če ta ali oni preveč „gliha". Danes se pa dela reklamo res celo z zlato uro, a dobi jo izmed več tisoč odjemalcev le oni, ki je tako srečen, da kupi določeni kos blaga. Ni pa tako pri **I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani,** kjer si vsak član s triprocentnim popustom, ki ga dobi od izkupička, more sam kupiti zlato uro

Za »Jugoslovansko tiskarno«: K. Čeč. Izdajatelj: Dr. Andrej Gosar. Urednik: Srečko Zumer.